

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

8. července 2010*

Ve věci C-334/08,

jejímž předmětem je žaloba pro nesplnění povinnosti na základě článku 226 ES,
podaná dne 18. července 2008,

Evropská komise, zastoupená A. Aresuem a A. Caeirosem, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalobkyně,

proti

Italské republice, zastoupené I. Bruni, jako zmocněnkyní, ve spolupráci s G. Albenziem, avvocato dello Stato, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalované,

* Jednací jazyk: italština.

podporované

Spolkovou republikou Německo, zastoupenou M. Lummou a B. Kleinem, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

vedlejší účastnice,

SOUDNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení J.N. Cunha Rodrigues (zpravodaj), předseda senátu, A. Rosas, U. Lõhmus, A. Ó Caoimh a A. Arabadžev, soudci,

generální advokátka: J. Kokott,
vedoucí soudní kanceláře: N. Nančev, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 17. prosince 2009,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 15. dubna 2010,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Svou žalobou se Komise Evropských společenství domáhá, aby Soudní dvůr určil, že Italská republika tím, že odmítala poskytnout Komisi vlastní zdroje odpovídající celnímu dluhu, který je důsledkem protiprávních povolení ke zřízení a provozu celních skladů typu C v Tarente, udělených ode dne 27. února 1997 Direzione compartimentale delle dogane per le Regioni Puglia e Basilicata (Oblastní celní ředitelství pro oblasti Apulie a Basilikáta) se sídlem v Bari, a následných povolení k přeměně pod celním dohledem a k aktivnímu zušlechťovacímu styku až do jejich zrušení dne 4. prosince 2002, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z článku 10 ES, z článku 8 rozhodnutí Rady 2000/597/ES, Euratom ze dne 29. září 2000 o systému vlastních zdrojů Evropských společenství (Úř. věst. L 253, s. 42; Zvl. vyd. 01/03, s. 200) a z článků 2, 6, 10, 11 a 17 nařízení Rady (ES, Euratom) č. 1150/2000 ze dne 22. května 2000, kterým se provádí rozhodnutí 94/728/ES, Euratom o systému vlastních zdrojů Společenství (Úř. věst. L 130, s. 1; Zvl. vyd. 01/03, s. 169).

Právní rámec

2 V oblasti vlastních zdrojů Unie bylo rozhodnutí Rady 94/728/ES, Euratom ze dne 31. října 1994, o systému vlastních zdrojů Evropských společenství (Úř. věst. L 293, s. 9) zrušeno a nahrazeno s účinkem od 1. ledna 2002 rozhodnutím 2000/597.

3 Článek 2 odst. 1 rozhodnutí 2000/597 zní:

„1. Vlastní zdroje zahrnuté do rozpočtu Evropské unie tvoří tyto příjmy:

b) cla stanovená ve společném celním sazebníku a další cla, současná i budoucí, zavedená orgány Společenství v obchodě se třetími zeměmi [...].

[...]“

4 Článek 8 odst. 1 rozhodnutí 2000/597 stanoví:

„Vlastní zdroje Společenství uvedené v čl. 2 odst. 1 písm. a) a b) vybírají členské státy v souladu se svými správními a právními předpisy, které případně upraví tak, aby splňovaly požadavky právní úpravy Společenství.

Komise pravidelně prověřuje vnitrostátní právní předpisy, které jí sdělí členské státy, oznamuje členským státům úpravy, které považuje za nezbytné k dosažení souladu s právní úpravou Společenství, a podává zprávy rozpočtovému orgánu.

Členské státy poskytují Komisi zdroje uvedené v čl. 2 odst. 1 písm. a) a b).“

- 5 Článek 2 odst. 1 nařízení č. 1150/2000, obsažený v hlavě I tohoto nařízení nazvané „Obecná ustanovení“, stanoví:

„Pro účely tohoto nařízení se nárok Společenství na vlastní zdroje uvedené v čl. 2 odst. 1 písm. a) a b) rozhodnutí 94/728/ES, Euratom stanoví, jakmile jsou splněny podmínky stanovené celními předpisy, které se týkají zaúčtování částky nároku a vyrozumění dlužníka.“

- 6 Článek 6 odst. 1 až 3 písm. a) a b) nařízení č. 1150/2000, obsažený v hlavě II tohoto nařízení, nazvané „Účtování vlastních zdrojů“, stanoví:

„1. Účty vlastních zdrojů vede ministerstvo financí každého členského státu nebo jiný subjekt pověřený každým členským státem a jsou členěny podle jednotlivých druhů vlastních zdrojů.

2. Pro účely účtování vlastních zdrojů se měsíc uzavírá nejdříve ve 13 hodin posledního pracovního dne měsíce, v němž byl nárok stanoven.

3. a) Nároky stanovené podle článku 2 se, aniž je dotčeno písmeno b), účtují [účet obecně nazývaný ‚účet A‘] nejpozději v první pracovní den po 19. dni druhého měsíce následujícího po měsíci, v němž byl nárok stanoven.

b) Stanovené nároky nezaúčtované podle písmene a), protože dosud nejsou uhrazeny a nebylo na ně poskytnuto žádné zajištění, se uvádějí na zvláštních účtech [účet obecně nazývaný ‚účet B‘] ve lhůtě stanovené v písmenu a). Členské státy mohou takto postupovat také v případě, že proti stanoveným nárokům, na něž bylo poskytnuto zajištění, jsou vzneseny námitky a jejich výše by se mohla po vyřešení vzniklých sporů změnit.“

7 Článek 9 odst. 1 nařízení č. 1150/2000, uvedený v hlavě III, nazvané „Poskytování vlastních zdrojů“, stanoví:

„Postupem podle článku 10 použije každý členský stát vlastní zdroje na účet vedený na jméno Komise u ministerstva financí nebo jiného subjektu, který každý členský stát určí. [...]“

8 Podle čl. 10 odst. 1 nařízení č. 1150/2000, který spadá pod stejnou hlavu III:

„Po odečtení 10 % na náklady spojené s vybíráním vlastních zdrojů podle čl. 2 odst. 3 rozhodnutí 94/728/ES, Euratom se vlastní zdroje uvedené v čl. 2 odst. 1 písm. a) a b) zmíněného rozhodnutí připisují na příslušné účty nejpozději v první pracovní den

po 19. dni druhého měsíce následujícího po měsíci, v němž byl nárok stanoven podle článku 2 tohoto nařízení.

Nicméně nároky uváděné na zvláštních účtech [B] podle čl. 2 odst. 3 písm. b) musí být zaúčtovány nejpozději v první pracovní den po 19. dni druhého měsíce následujícího po měsíci, v němž byly nárokované částky uhrazeny.“

9 Článek 11 nařízení č. 1150/2000 uvádí:

„V případě jakéhokoli zpoždění v připisování částek na účet uvedený v čl. 9 odst. 1 zaplatí dotyčný členský stát úrok vypočtený podle úrokové míry uplatňované ke dni uplynutí lhůty na peněžním trhu daného členského státu na krátkodobé operace veřejného financování zvýšené o dva procentní body. Tato úroková míra se zvyšuje o 0,25 procentního bodu za každý měsíc prodlení. Takto zvýšená sazba se použije na celou dobu prodlení.“

10 Článek 17 odst. 1 a 2 nařízení č. 1150/2000, uvedený v jeho hlavě VII nazvané „Kontrola“, stanoví:

„1. Členské státy přijmou veškerá nezbytná opatření, aby zajistily, že částky odpovídající nárokům stanoveným podle článku 2 budou poskytnuty Komisi tak, jak je stanoveno v tomto nařízení.

2. Členské státy nejsou povinny Komisi poskytnout částky odpovídající stanoveným nárokům jedině tehdy, pokud tyto částky nemohly být vybrány z důvodu vyšší moci.

Kromě toho nemusí členské státy poskytnout Komisi tyto částky ve zvláštních případech, jestliže se po důkladném zhodnocení všech závažných okolností každého jednotlivého případu ukáže, že v dlouhodobém výhledu není vybrání těchto částek možné z důvodů, které nemohou být přičítány těmto členským státům. Tyto případy musí být zmíněny ve zprávě podle odstavce 3, pokud dotčené částky přesahují 10 000 EUR po přepočtu na národní měnu podle směnného kursu platného v první říjnový pracovní den předchozího kalendářního roku. V této zprávě musí být zdůvodněno, proč daný členský stát nemohl dotyčné částky poskytnout. Komise může do šesti měsíců sdělit danému členskému státu své připomínky.“

- 11 Nařízení č. 1150/2000 bylo změněno nařízením Rady (ES, Euratom) č. 2028/2004 ze dne 16. listopadu 2004 (Úř. věst L 352, s. 1, dále jen „pozměněné nařízení č. 1150/2000“), které vstoupilo v platnost dne 28. listopadu 2004.
- 12 Článek 17 odst. 2 pozměněného nařízení č. 1150/2000 zní:

„Členské státy nejsou povinny poskytnout Komisi částky odpovídající stanoveným nárokům, které nemohou být vybrány

a) z důvodu vyšší moci nebo

b) z jiných důvodů, které jim nemohou být přičítány.

Částky stanovených nároků prohlásí za částky, které nelze vybrat, rozhodnutím příslušný správní orgán, který tuto skutečnost zjistí.

Částky stanovených nároků se považují za částky, které nelze vybrat, nejpozději po uplynutí pěti let ode dne, kdy byla částka stanovena podle článku 2, nebo v případě správního nebo soudního odvolání ode dne vydání, oznámení nebo vyhlášení konečného rozhodnutí.

V případě částečné úhrady nebo částečných úhrad se maximální pětileté období počítá ode dne provedení poslední platby, pokud jí není dluh uhrazen.

Částky, jejichž vybrání bylo prohlášeno nebo je považováno za nemožné, se s konečnou platností odepíší ze zvláštního účtu [B] uvedeného v čl. 6 odst. 3 písm. b). Vykáží se v příloze čtvrtletního výkazu uvedeného v čl. 6 odst. 4 písm. b) a případně ve čtvrtletním výkazu uvedeném v čl. 6 odst. 5.“

Postup před zahájením soudního řízení

- ¹³ V důsledku stížnosti týkající se celních nesrovnalostí, ke kterým mělo dojít v celním okrsku Tarente (Itálie), požádala Komise dopisem ze dne 27. října 2003 italské orgány, aby jí k této věci poskytly objasnění.

- 14 V odpovědi předaly tyto orgány Komisi zprávu interního auditu ze dne 18. února 2003, ze které vyplývá, že:
- dne 27. února a 7. dubna 1997 vydaly příslušné italské celní orgány, zejména společnosti Fonderie SpA (dále jen „Fonderie“), řadu povolení pro zřízení dvou soukromých celních skladů typu C a pro přeměnu pod celním dohledem hliníkových bloků, které se v těchto skladech nacházely a které spadají pod číslo celního sazebního zařazení 7601, jemuž odpovídá celní sazba 6 %, na hliníkový odpad, který spadá pod číslo sazebního zařazení 7602 a je osvobozeno od cla;
 - dotčená povolení byla zjevně vydána v rozporu s celními právními předpisy Společenství a vedla k tomu, že v letech 1997 až 2002 nebyly stanoveny a vybrány vlastní zdroje Společenství, přičemž celní dluh se odhaduje na přibližně 46,6 miliard italských lir;
 - poté, co jedna společnost z této odvětví podala stížnost, příslušné celní orgány sporná povolení dne 4. prosince 2002 zrušily a stanovily nárok Společenství na předmětné vlastní zdroje;
 - kromě dotčených společností byli za částku celního dluhu a za protiprávní povolení činěni odpovědnými rovněž někteří italští celní úředníci, takže bylo proti nim zahájeno trestní řízení pro „pašování za přitěžujících okolností“ a „padělání veřejných listin“.

- 15 Dopisem ze dne 30. září 2005 předložily italské orgány Komisi doplňující informace, z nichž vyplývalo, že celková částka zpronevěřených příjmů Společenství činila 22 730 818,35 eur a že tato částka byla v průběhu března, června a července roku 2003 zapsána na základě čl. 6 odst. 3 písm. b) nařízení č. 1150/2000 na účet B.
- 16 Po výměně korespondence mezi italskými orgány a Komisí zaslala tato dne 23. března 2007 Italské republice výzvu dopisem, ve kterém vyzvala tento členský stát, aby jí co nejdříve poskytl částku 22 730 818,35 eur odpovídající vlastní zdrojům, které sám stanovil, a aby uvedl tuto částku v příloze měsíčního výkazu účtu A, uvedeném v čl. 6 odst. 3 písm. a) nařízení č. 1150/2000.
- 17 Italské orgány odpověděly dopisem ze dne 7. května 2007, ve kterém vyjádřily svůj nesouhlas se stanoviskem Komise. Italské orgány zejména tvrdily, že v projednávaném případě se nejedná o „pochybení“ nebo „nedbalost“ orgánů, ale o škodlivé účinky úmyslného podvodného jednání jiných osob, které nemůže být přičteno státu.
- 18 Dne 23. října 2007 zaslala Komise Italské republice odůvodněné stanovisko, ve kterém ji vyzvala, aby ve lhůtě dvou měsíců od jeho doručení přijala nezbytná opatření k tomu, aby Komisi zaplatila částku 22 730 818,35 eur z titulu vlastních příjmů Společenství. Dne 24. prosince 2007 odpověděly italské orgány na odůvodněné stanovisko tak, že zopakovaly námitky týkající se výtek Komise.
- 19 Za těchto podmínek se Komise rozhodla podat projednávanou žalobu.

- 20 Usnesením předsedy Soudního dvora ze dne 3. prosince 2003 bylo povoleno vedlejší účastenství Spolkové republiky Německo na podporu návrhových žádání Italské republiky.

K žalobě

K výtce vycházející z porušení článku 8 rozhodnutí 2000/597 a článků 2, 6, 10, 11 a 17 nařízení č. 1150/2000

Argumentace účastnic řízení

- 21 Komise sice konstatuje, že italské celní orgány mají za to, že jak neoprávněné vydání povolení, tak fungování dotyčných celních režimů jsou důsledky podvodu organizovaného vnitrostátními úředníky, tvrdí však, že italský stát nemůže odmítnout veškerou odpovědnost za důsledky správních aktů přijatých jeho jménem. Italský stát je tak podle názoru Komise povinen, aniž čeká na výsledek trestního řízení nebo postupu k vymáhání pohledávky od dlužníků, vzít na sebe finanční důsledky jednání svých vlastních správních orgánů. Otázka, zda byly nesrovnalosti přičitatelné italské správě z důvodu pochybení či podvodu, kterého se dopustili její zaměstnanci, nebo nedostatku vhodné kontroly či systematické protiprávní praxe, je tedy vedlejší.

- 22 Komise uvádí, že v kontextu systému vlastních zdrojů Společenství a s ohledem na zásadu loajální spolupráce je nepřípustné, aby byl členský stát zbaven odpovědnosti za částku celního dluhu vzniklou přímo v důsledku činů, kterých se dopustila jeho vlastní správa. Z toho podle ní vyplývá, že v projednávaném případě není možné, aby Společenství neslo finanční riziko spojené s následným vymáháním pohledávek od dlužníků.
- 23 Italská republika poznamenává, že skutkový základ této věci je nesporně spojen s trestnými činy. Vzhledem k tomu, že v rámci trestní odpovědnosti existuje subjektivní dimenze, nemohou být dotčené skutečnosti v žádném případě přičítány správnímu orgánu, k němuž patřili korumpovaní úředníci.
- 24 Italská republika připomíná, že na základě čl. 17 odst. 2 nařízení č. 1150/2000 nejsou členské státy povinny poskytnout Komisi částky, které nemohly být vybrány z důvodu vyšší moci. Podle tohoto členského státu jsou znaky vyšší moci naplněny, jestliže dotčená osoba učinila vše, co je obvykle v její moci, a jestliže z důvodů nezávislých na její vůli, spojených s úmyslnými a podvodnými jednáními mimo její sféru nemohla zabránit spáchání postihovaného činu. Protiprávní jednání úředníků představují podle Italské republiky událost, která se nachází mimo činnost správy a povinnost dozoru a kontroly, která jí přísluší. S ohledem na podání žalob proti osobám odpovědným za tato jednání jak k soudům trestním, tak civilním a řádnou péči projevenou během fází přezkumu a trestání těchto jednání tedy není možné italskému státu přičítat objektivní odpovědnost za platbu zdrojů Společenství.
- 25 Komise v replice upřesňuje, že je-li vyšší moc liberačním důvodem, je tomu tak proto, že vyplývá z události mimo sféru orgánu, v rámci kterého ke škodné události došlo

a který nemůže činit nic jiného než strpět její škodlivé účinky. Naproti tomu v projednávaném případě k úmyslnému aktu úředníků došlo přímo v rámci správního orgánu, kterému je činnost dotčených úředníků přičítána. Proto se nejedná o případ vyšší moci, ale o protiprávní jednání vnitrostátní správy přímo přičitatelné Italské republice.

26 Tento členský stát odpovídá, že když úředník jedná ve svém vlastním a protiprávním zájmu, přičemž naprosto nebere ohled na funkci, kterou v orgánu zastává, vyděluje se ze správního aparátu, ke kterému náleží. Pokud by tomu tak nebylo, veškeré jednání, dokonce podvodné, kterým se provinil vnitrostátní úředník, by muselo s sebou nést odpovědnost správního orgánu, v projednávaném případě členského státu, ke kterému pachatel *in abstracto* patří.

27 Ve svém spisu vedlejšího účastníka řízení Spolková republika Německo tvrdí, že Komise nemohla ve lhůtě stanovené v odůvodněném stanovisku požadovat poskytnutí vlastních zdrojů, protože k tomuto datu nesplnění povinnosti, přičítané dotčenému členskému státu, neexistovalo.

28 Spolková republika Německo nejprve uvádí, že italské orgány právem zapsaly dotčené vlastní zdroje na účet B, a nikoliv účet A, jelikož se jednalo o stanovené nároky, které dosud nejsou uhrazeny a nebylo na ně poskytnuto žádné zajištění. Krom toho podle ní z judikatury Soudního dvora vyplývá, že neexistovala povinnost převést stanovené částky z účtu B na účet A.

- 29 Spolková republika Německo dále připomíná, že z čl. 6 odst. 3 písm. b) ve spojení s čl. 10 odst. 1 druhým pododstavcem pozměněného nařízení č. 1150/2000 vyplývá coby zásada, že povinnost poskytnout nároky zaúčtované na účtu B předpokládá předchozí vybrání částek každým členským státem.
- 30 Od této zásady je možné se podle jejího názoru odchytil pouze výjimečně na základě čl. 17 odst. 2 až 4 pozměněného nařízení č. 1150/2000. Spolková republika Německo doplňuje, že tato ustanovení pozměněného nařízení č. 1150/2000 stanoví podmínky osvobození členských států od jejich povinnosti poskytnout Společenství vlastní zdroje zapsané na účtu B, mezi kterými je uvedena podmínka požadující, aby částky nebylo lze vybrat. Německá vláda má za to, že pokud není tato podmínka splněna, to znamená, pokud částky, které vnitrostátní orgány prohlásily za částky, které nelze vybrat, mohly být ve skutečnosti vybrány, pak členské státy výjimečně podléhají povinnosti poskytnout Komisi vlastní zdroje, a to dokonce před jejich vybráním.
- 31 Přitom v projednávaném případě vnitrostátní orgány podle tvrzení Spolkové republiky Německo neprohlásily dotčené částky za částky, které nelze vybrat, ani je mezi takové neřadily. Za těchto podmínek je podle ní třeba vyčkat uplynutí lhůty pěti let stanovené v čl. 17 odst. 2 třetím pododstavci pozměněného nařízení č. 1150/2000, která plyne od zapsání zdrojů na účet B, k tomu, aby Komise mohla uložit Italské republice povinnost k úhradě těchto zdrojů. Vzhledem k tomu, že tato lhůta před červencem roku 2008 dosud neuplynula, je z toho podle Spolkové republiky Německo třeba vyvodit, že se Italská republika před uplynutím lhůty stanovené v odůvodněném stanovisku, tj. do konce prosince roku 2007, nedopustila nesplnění povinností.

- 32 V odpovědi Komise namítá, že na základě čl. 40 čtvrtého pododstavce statutu Soudního dvora Evropské unie a čl. 93 odst. 4 jeho jednacího řádu, nemůže vedlejší účastník řízení vznášet ve svém spise důvody, které mění nebo přetváří rámec sporu, jak je definován v žalobě. Argumentace německé vlády s ohledem na pozměněné nařízení č. 1150/2000 tedy musí být prohlášena za nepřijatelnou z důvodu, že je zcela mimo právní rámec definovaný účastníky řízení a že není relevantní s ohledem na vyjádření formulovaná italskými orgány.
- 33 Uvedená argumentace je podle Komise v každém případě nepodložená, neboť se nepoužije celé zvláštní řízení uvedené v čl. 17 odst. 2 až 4 pozměněného nařízení č. 1150/2000 ani není použitelná lhůta pěti let, která je v něm stanovena. Podle Komise se toto řízení může použít pouze na zdroje, které jsou legitimně uvedeny na účtu B, a tedy nemohou být Společenství poskytnuty z důvodu jejich nevybratelnosti. V projednávaném případě byly naopak dotčené částky zapsány na účet B z důvodu pochybení, kterého se dopustily italské orgány, které je měly zapsat na účet A v okamžiku dovozu – a následného proclení – zboží, kterých se týkala povolení protiprávně vydaná týmiž orgány.

Závěry Soudního dvora

- 34 Jak vyplývá z čl. 8 odst. 1 rozhodnutí 2000/597, vlastní zdroje Unie uvedené v čl. 2 odst. 1 písm. a) a b) uvedeného rozhodnutí vybírají členské státy a tyto mají povinnost je poskytnout Komisi.

- 35 Na základě čl. 17 odst. 1 a 2 nařízení č. 1552/89 jsou členské státy povinny přijmout veškerá nezbytná opatření, aby zajistily, že částky odpovídající nárokům stanoveným podle článku 2 téhož nařízení budou poskytnuty Komisi. Členské státy tuto povinnost nemají jediné tehdy, pokud tyto částky nemohly být vybrány z důvodu vyšší moci, nebo jestliže vyjde najevo, že v dlouhodobém výhledu není vybrání těchto částek možné z důvodů, které jim nemohou být přičítány (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 15. listopadu 2005, Komise v. Dánsko, C-392/02, Sb. rozh. s. I-9811, bod 66).
- 36 V projednávaném případě není sporná ani existence celního dluhu, ani částka vlastních zdrojů, přičemž tato částka byla navíc stanovena italskými orgány.
- 37 Italská republika tvrdí, že nevybrání vlastních zdrojů nevyplývá ze správních pochybení přičitatelných vnitrostátním orgánům, ale z podvodného jednání celních úředníků, kteří jednali ve shodě s odpovědnými osobami zapojených společností. Takové chování pouze mohlo přerušit příčinnou souvislost existující mezi správou a poškozujícím aktem a umožňuje z tohoto důvodu uznání situace vyšší moci ve smyslu čl. 17 odst. 2 nařízení č. 1150/2000.
- 38 Takový argument nelze přijmout.
- 39 Nejdříve je třeba uvést, že jednání jakéhokoliv státního orgánu je tomuto státu v zásadě přičitatelné. Orgán zahrnuje jakoukoliv osobu nebo entitu, která má toto postavení podle vnitrostátního práva dotčeného členského státu. Okolnost, že svým chováním taková osoba nebo entita oprávněná vykonávat pravomoci orgánu veřejné správy

a jednající jako taková porušuje zákon, překračuje své pravomoci nebo jedná v rozporu s pokyny svých nadřízených, nemůže tento závěr vyvrátit.

- 40 V projednávané věci ze zprávy interního auditu ze dne 18. února 2003 předané italskou celní správou Komisi vyplývá, že rozhodnutími ze dne 27. února a 7. dubna 1997 příslušné celní orgány vydaly společnosti Fonderie protiprávní povolení týkající se zřízení dvou soukromých celních skladů typu C a přeměny hliníkových bloků, které se v nich nacházely, na hliníkový odpad, čímž dotčené výrobky osvobodily od cla, zatímco obvykle by takovým clům podléhaly.
- 41 Z této zprávy rovněž vyplývá, že uvedené protiprávnosti vedly k tomu, že nebyly stanoveny nároky na vlastní zdroje Unie a tyto nebyly v letech 1997 až 2002 vybrány.
- 42 Je nesporné, že v okamžiku, kdy byla protiprávní povolení úředníky celní správy vydána, vykonávali tito své funkce.
- 43 Tyto úkony učiněné úředníky při výkonu svých funkcí musí být považovány za úkony učiněné v rámci samotného správního orgánu.
- 44 Za těchto podmínek se jeví, že protiprávní jednání vnitrostátní správy musí být přičteno Italské republice.

- 45 Dále vyvstává otázka, zda se tento stát může dovolávat důvodů vyšší moci ve smyslu čl. 17 odst. 2 nařízení č. 1150/2000, aby byl osvobozen od povinnosti poskytnout částky odpovídající stanoveným nárokům.
- 46 Podle ustálené judikatury musí být pojem „vyšší moc“ chápán ve smyslu okolností nezávislých na tom, kdo se jí dovolává, neobvyklých a nepředvídatelných, jejichž důsledkům nemohlo být i přes veškerou vynaloženou péči zabráněno (viz zejména rozsudky ze dne 5. února 1987, Denkavit Belgie, 145/85, Recueil, s. 565, bod 11, jakož i ze dne 5. října 2006, Komise v. Německo, C-105/02 Sb. rozh. s. I-9659, bod 89, a Komise v. Belgie, C-377/03, Sb. rozh. s. I-9733, bod 95).
- 47 Jedním z prvků zakládajících pojem „vyšší moc“ je existence okolností nezávislé na osobě, která se jí chce dovolávat, to znamená, že dojde ke skutečnosti, která nastane mimo sféru vlivu této osoby.
- 48 Krom toho, jak uvedla generální advokátka v bodě 31 svého stanoviska, Italská republika se nemůže námitkou existence vyšší moci osvobodit od odpovědnosti tím, že uvede, že k odhalení nesrovnalostí nevedly běžné kontroly, ale až stížnost konkurenčního podniku. Vzhledem k tomu, že příčina nevybrání cla v projednávané případě spadá do oblasti odpovědnosti Italské republiky, nezáleží již na tom, jaká konkrétní opatření mohla či nemohla vést k zabránění inkriminovaným jednáním.
- 49 Úvahy uvedené v předchozích bodech nasvědčují tomu, že chování dotčených celních úředníků v projednávaném případně nemůže být považováno za nezávislé na

správním orgánu, ke kterému náleží. Dále nebylo prokázáno, že důsledkům tohoto chování přičitatelnému Italské republice nemohlo být zabráněno i přes péči, se kterou tento členský stát případně postupoval. Tento členský stát se tedy nemůže dovolávat vyšší moci s cílem být zbaven povinnosti poskytnout Komisi vlastní zdroje Unie.

- 50 Konečně, pokud jde o povinnost Italské republiky poskytnout Komisi částky odpovídající stanoveným nárokům, je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury platí, že i když vlastní zdroje Unie nebyly vybrány v důsledku pochybení, kterého se dopustily celní úřady členského státu, nemůže takové pochybení zpochybnit povinnost dotyčného členského státu zaplatit stanovená cla, jakož i úroky z prodlení (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Komise v. Dánsko, bod 63, a rozsudek ze dne 19. března 2009, Komise v. Itálie, C-275/07, Sb. rozh. s. I-2005, bod 100).
- 51 Za těchto podmínek členský stát, který nestanoví nárok Unie na vlastní zdroje a neposkytne odpovídající částku Komisi, aniž je splněna některá z podmínek stanovených v čl. 17 odst. 2 nařízení č. 1150/2000, nesplnil své povinnosti vyplývající z práva Unie, a zejména z článků 2 a 8 rozhodnutí 2000/597 (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 18. října 2007, Komise v. Dánsko, C-19/05, Sb. rozh. s. I-8597, bod 32).
- 52 Pokud jde dále o vedlejší účastenství Spolkové republiky Německo na podporu návrhových žádání Italské republiky, je třeba zmínit následující úvahy.

- 53 Podle čl. 40 odst. 4 statutu Soudního dvora se návrhová žádání obsažená v návrhu na vstup vedlejšího účastníka do řízení omezí na podporu návrhových žádání jednoho z hlavních účastníků řízení.
- 54 Navíc čl. 93 odst. 5 jednacího řádu Soudního dvora mimo jiné stanoví, že spis vedlejšího účastníka obsahuje důvody a argumenty vedlejšího účastníka.
- 55 I když Spolková republika Německo navrhuje stejně jako Italská republika zamítnutí žaloby Komise, předkládá ve svém spise vedlejšího účastníka doplňující důvod obhajoby ve vztahu k těm, o které uvedený členský stát opřel svou argumentaci. Spolková republika Německo tímto postupem tedy neporušila výše uvedená ustanovení statutu a jednacího řádu Soudního dvora (viz v tomto smyslu rozsudky ze dne 23. února 1961, *De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg v. Vysoký úřad*, 30/59, Recueil, s. 1, a ze dne 15. července 2004, *Španělsko v. Komise*, C-501/00, Sb. rozh. s. I-6717, body 131 až 157).
- 56 Soudní dvůr tak musí zkoumat spis vedlejšího účastníka – Spolkové republiky Německo.
- 57 Důvod uplatněný Spolkovou republikou Německo vycházející z toho, že v době uplynutí lhůty stanovené v odůvodněném stanovisku nedošlo k nesplnění povinností vytýkanému Italské republice, spočívá na předpokladu, že jsou na projednávaný případ použitelné změny zavedené nařízením č. 2028/2004 ve vztahu k nařízení č. 1150/2000, a zejména čl. 17 odst. 2 tohoto nařízení.
- 58 Spolková republika Německo totiž tvrdí, že vzhledem k tomu, že italské orgány neprohlásily dotčené částky za částky, které nelze vybrat, ani je za takové nepovažovaly, je třeba vyčkat uplynutí lhůty pěti let stanovené v čl. 17 odst. 2 pozměněného

nařízení č. 1150/2000, která plyne od zapsání stanovených nároků na účet B – to znamená od března, června a července roku 2003 – aby Komise mohla uložit italské vládě povinnost k jejich úhradě. Vzhledem k tomu, že taková lhůta před červencem roku 2008 dosud neuplynula, zdá se, že se Italská republika před uplynutím lhůty stanovené v odůvodněném stanovisku, a sice do konce prosince roku 2007, nedopustila nesplnění povinností.

- 59 V tomto ohledu je třeba připomenout, že v tomto řízení pro nesplnění povinností je navrhováno, aby bylo určeno, že Italská republika nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z práva Unie v důsledku jejího odmítnutí poskytnout Komisi vlastní zdroje Unie, které vyplývají z dovozů uskutečněných v letech 1997 až 2002 a pro které byly stanovené nároky zapsány tímto členským státem na účet B v průběhu března, června a července roku 2003, zatímco nařízení č. 2028/2004 vstoupilo v platnost až dne 28. listopadu 2004.
- 60 Podle ustálené judikatury se obecně procesní pravidla použijí na všechny spory probíhající v době, kdy vstupují v platnost, na rozdíl od hmotné právních pravidel, která jsou zpravidla vykládána tak, že se situací existujících před jejich vstupem v platnost nedotýkají (viz zejména rozsudky ze dne 12. listopadu 1981, *Meridionale Industria Salumi* a další, 212/80 až 217/80, *Recueil*, s. 2735, bod 9, jakož i ze dne 1. července 2004, *Tsapalos a Diamantakis*, C-361/02 a C-362/02, *Sb. rozh. s. I-6405*, bod 19).
- 61 Článek 17 odst. 2 pozměněného nařízení č. 1150/2000 zavádí nové řízení umožňující správním orgánům členských států buď prohlásit, že určité částky stanovených nároků jsou částky, které nemohou být vybrány, nebo mít za to, že částky stanovených nároků se považují za částky, které nelze vybrat, nejpozději po uplynutí pěti let ode dne, ke kterému byla částka stanovena. Tyto částky se s konečnou platností odepíšou z účtu B a s výhradou námítky Komise ohledně důvodů uplatněných členskými státy

založených na vyšší moci nebo na jiných důvodech, které jim nemohou být přičítány, nemusí členské státy tomuto orgánu uvedené částky poskytnout.

⁶² Změnou čl. 17 odst. 2 nařízení č. 1150/2000 chtěl zákonodárce Unie vytvořit nový procesní mechanismus, aby napravil nedostatky starého systému dvojího účetnictví tím, že stanovil, že některé částky stanovených nároků, které nemohly být vybrány, přestanou být uváděny na účtu B, aniž jsou členské státy povinny je poskytnout Komisi.

⁶³ Takový cíl vyplývá zejména ze šestého bodu odůvodnění nařízení č. 2028/2004, podle kterého „[ú]čelem systému dvojího účetnictví zavedeného v roce 1989 bylo oddělení vybraných nároků od dosud neuhrazených nároků. Tento systém splnil své cíle pouze částečně, pokud jde o mechanismus používaný k ověření správnosti položek zvláštního účtu [B]. Kontroly Evropského účetního dvora a Komise ukázaly, že ve vedení zvláštního účtu [B] se pravidelně opakují určité anomálie, které znemožňují, aby tento účet odrážel skutečný stav vybírání. Zvláštní účet [B] je zejména třeba očistit od částek, jejichž vybrání je na konci daného období nepravděpodobné a jejichž ponechání zkresluje zůstatek“.

⁶⁴ V souladu s judikaturou připomenutou v bodě 60 tohoto rozsudku je třeba na tento spor použít ustanovení procesní povahy.

- 65 Nicméně úvodem je třeba uvést, že možnost členských států být osvobozeny od povinnosti poskytnout Komisi částky odpovídající stanoveným nárokům vyžaduje nejen dodržení podmínek uvedených v čl. 17 odst. 2 pozměněného nařízení č. 1150/2000, ale rovněž to, aby byly uvedené nároky řádně zapsány na účet B.
- 66 Článek 6 odst. 1 nařízení č. 1150/2000 totiž stanoví, že účty vlastních zdrojů vede ministerstvo financí každého členského státu nebo jiný subjekt pověřený členským státem. Na základě odstavce 3 písm. a) a b) téhož článku jsou členské státy povinny zaúčtovat nároky stanovené podle článku 2 tohoto nařízení nejpozději v první pracovní den po 19. dni druhého měsíce následujícího po měsíci, v němž byl nárok stanoven, na účet A, aniž je dotčena možnost poukázat na účet B ve stejné lhůtě stanovené nároky, které „dosud nejsou uhrazeny“ a na něž „nebylo poskytnuto žádné zajištění“, jakož i stanovené nároky, na něž „byla poskytnuta zajištění, proti nimž jsou vzneseny námitky a jejichž výše by se mohla po vyřešení vzniklých sporů změnit“ (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Komise v. Německo, bod 74).
- 67 Krom toho pro účely poskytování vlastních zdrojů čl. 9 odst. 1 nařízení č. 1150/2000 stanoví, že postupem podle článku 10 uvedeného nařízení poukáže každý členský stát vlastní zdroje na účet vedený na jméno Komise. V souladu s odstavcem 1 tohoto posledně uvedeného ustanovení po odečtení nákladů spojených s vybíráním vlastních zdrojů se vlastní zdroje připisují na příslušné účty nejpozději v první pracovní den po 19. dni druhého měsíce následujícího po měsíci, v němž byl nárok stanoven podle článku 2 téhož nařízení, s výhradou nároků poukazovaných na účet B na základě čl. 6 odst. 3 písm. b) tohoto nařízení, které musí být zaúčtovány nejpozději v první pracovní den po 19. dni druhého měsíce následujícího po měsíci, v němž byly nárokové částky „uhrazeny“ (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Komise v. Německo, bod 75).

- 68 Zápís vlastních zdrojů na účet B tak odráží výjimečnou situaci, která se vyznačuje skutečností, že členské státy mohou buď na základě čl. 6 odst. 3 písm. b) nařízení č. 1150/2000 neposkytnout tyto nároky po jejich stanovení Komisi, protože nebyly dosud uhrazeny, nebo na základě čl. 17 odst. 2 tohoto nařízení tak nemusí učinit, pokud se potvrdí, že uvedené nároky nelze uhradit z důvodů vyšší moci nebo z jiných důvodů, které jim nemohou být přičítány.
- 69 Aby bylo možné mít prospěch z takové výjimečné situace, je za těchto podmínek nezbytné, aby členské státy uskutečnily zapsání stanovených nároků na účet B v souladu s právem Unie.
- 70 V projednávaném případě nestanovení a nevybrání nároků na vlastní zdroje Unie vyplývajících z cel z dovozů, které uskutečnila společnost Fonderie v letech 1997 až 2002, vychází z jednání italských celních úředníků, které musí být, jak konstatoval Soudní dvůr v bodě 44 tohoto rozsudku, přičteno Italské republice.
- 71 Pokud by jednání bylo v souladu s povinnostmi uloženými zejména čl. 2 odst. 1 a 2, jakož i čl. 6 odst. 3 písm. a) nařízení č. 1150/2000, byly by nároky k dotčeným vlastním zdrojům stanoveny při uskutečnění dovozů a jejich následném proclení, a z tohoto důvodu by byly připsány na účet A nejpozději v první pracovní den po 19. dni druhého měsíce následujícího po měsíci, v němž byly nároky stanoveny.
- 72 Z toho vyplývá, jak uvedla generální advokátka v bodě 77 svého stanoviska, že s Italskou republikou musí být, pokud jde o období od roku 1997 do roku 2002, zacházeno

stejně, jako by nároky stanovila a zapsala je na účet A. Krom toho se tento členský stát nemůže dovolávat splnění podmínek pro zapsání na účet B, protože tím, že nestanovil nároky, sám vytvořil podmínky použití čl. 6 odst. 3 písm. b) nařízení č. 1150/2000.

- 73 Vzhledem k tomu, že italské orgány neoprávněně zapsaly nároky k vlastním zdrojům na účet B, nejsou na ně použitelná ustanovení čl. 17 odst. 2 pozměněného nařízení č. 1150/2000.
- 74 Doplňující důvod obhajoby vznesený Spolkovou republikou Německo tedy musí být zamítnut.

K výtce vycházející z porušení článku 10 ES

- 75 Pokud jde o porušení článku 10 ES, kterého se Komise rovněž dovolává, stačí uvést, že není namístě konstatovat nesplnění obecných povinností obsažených v ustanoveních tohoto článku, které by se lišilo od zjištěného nesplnění specifitějších povinností, jimiž byla Italská republika vázána na základě článku 8 rozhodnutí 2000/597 a článků 2, 6, 10, 11 a 17 nařízení č. 1150/2000 (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek ze dne 18. října 2007, Komise v. Dánsko, bod 36).

- 76 S ohledem na vše výše uvedené je třeba konstatovat, že Italská republika tím, že odmítala poskytnout Komisi vlastní zdroje odpovídající celnímu dluhu, který je důsledkem protiprávních povolení ke zřízení a provozu celních skladů typu C v Tarente, udělených ode dne 27. února 1997 Direzione compartimentale delle dogane per le Regioni Puglia e Basilicata se sídlem v Bari, a následných povolení k přeměně pod celním dohledem a k aktivnímu zušlechťovacímu styku až do jejich zrušení dne 4. prosince 2002, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z článku 8 rozhodnutí 2000/597 a z článků 2, 6, 10, 11 a 17 nařízení č. 1150/2000.

K nákladům řízení

- 77 Podle čl. 69 odst. 2 jednacího řádu se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že Komise požadovala náhradu nákladů řízení a Italská republika neměla ve věci úspěch, je důvodné posledně uvedené uložit náhradu nákladů řízení. V souladu s čl. 69 odst. 4 prvním pododstavcem jednacího řádu Spolková republika Německo ponese vlastní náklady řízení.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (druhý senát) rozhodl takto:

- 1) **Italská republika tím, že odmítala poskytnout Komisi Evropských společenství vlastní zdroje odpovídající celnímu dluhu, který je důsledkem protiprávních povolení ke zřízení a provozu celních skladů typu C v Tarente, udělených ode dne 27. února 1997 Direzione compartimentale delle dogane per le Regioni Puglia e Basilicata se sídlem v Bari, a následných povolení**

k přeměně pod celním dohledem a k aktivnímu zušlechťovacímu styku až do jejich zrušení dne 4. prosince 2002, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z článku 8 rozhodnutí Rady 2000/597/ES, Euratom ze dne 29. září 2000 o systému vlastních zdrojů Evropských společenství a z článků 2, 6, 10, 11 a 17 nařízení Rady (ES, Euratom) č. 1150/2000 ze dne 22. května 2000, kterým se provádí rozhodnutí 94/728/ES, Euratom o systému vlastních zdrojů Společenství.

- 2) Italské republice se ukládá náhrada nákladů řízení.**

- 3) Spolková republika Německo ponese vlastní náklady řízení.**

Podpisy.